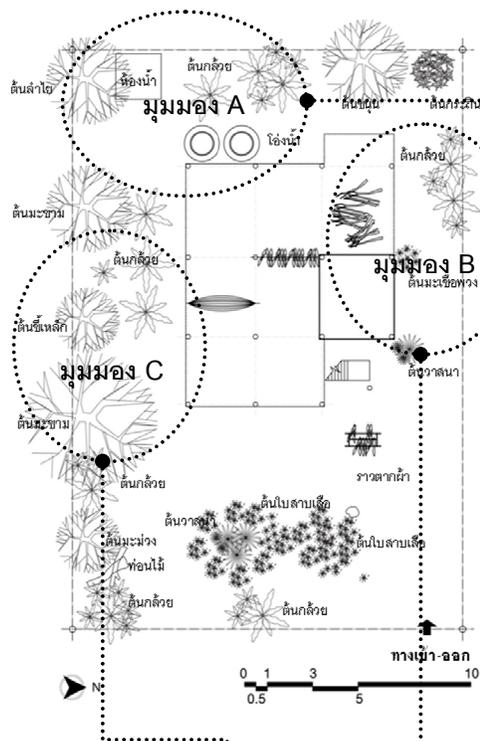

ภาพที่ 4.193
ลักษณะการใช้พื้นที่รอบตัวเรือน

ด้านทิศตะวันตก ออกวางโอ่งไว้รองน้ำจากหลังคาปลูกต้นขนุน ต้นกล้วย และต้นกระถิน นอกจากนี้ใช้เป็นตำแหน่งห้องน้ำและปลูกต้นลำไย

ด้านทิศใต้ ปลูกต้นมะขาม ต้นกล้วย ต้นขี้เหล็ก และต้นมะม่วง ต้นกล้วย ต้นมะม่วง และต้นวาสนา นอกนั้นเป็นต้นใบสาบเสือที่เกิดเองตามธรรมชาติ

ด้านทิศเหนือติดกับเรือนข้าง ๆ ปลูกต้นกล้วย และต้นกระถิน

หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2552)

สรุป ลักษณะการวางผังเรือนและการใช้พื้นที่รอบตัวเรือน

ลักษณะการวางตัวเรือนหันหน้าจั่วแนวทิศเหนือ - ใต้ ตัวอาคารอยู่ตรงกลางพื้นที่ ซึ่งหน้าตัวเรือนและทางเข้า - ออกอยู่ทางทิศตะวันออก พื้นที่รอบ ๆ ตัวเรือนใช้เป็นพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ใช้เป็นพื้นที่ปลูกต้นวาสนา ต้นมะเขือพวง ต้นกล้วย ต้นกระถิน

ทิศใต้ ใช้เป็นพื้นที่ปลูก ต้นกล้วย ต้นมะขาม ต้นขี้เหล็ก

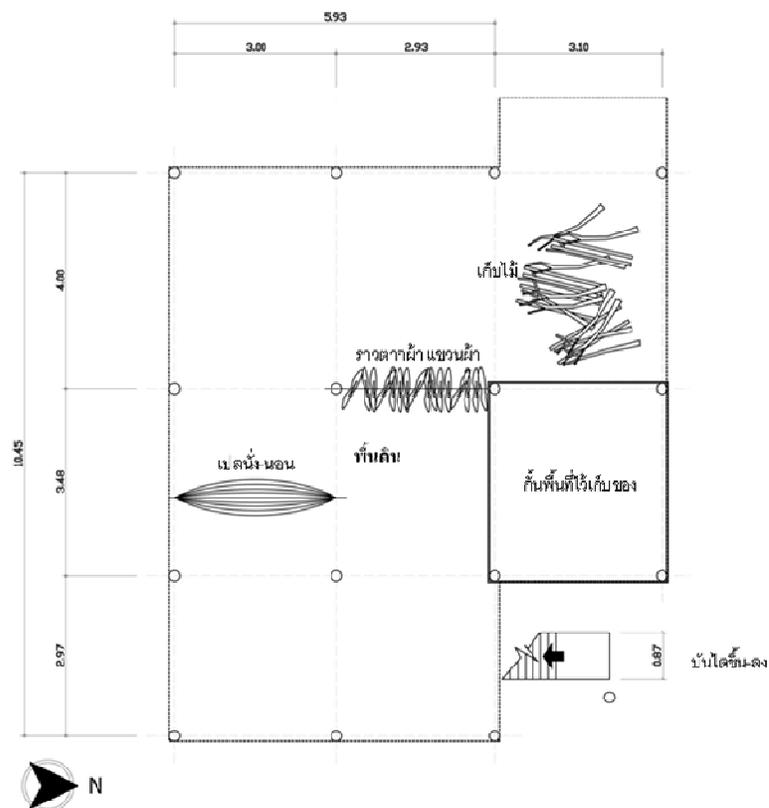
ทิศตะวันออก ใช้เป็นพื้นที่ทางเข้าออก พื้นที่ตากผ้า วางราวตากผ้า ปลูกต้นกล้วย ต้นมะม่วง

ทิศตะวันตก ใช้เป็นพื้นที่ห้องน้ำ โถงน้ำ ปลูกต้นกล้วย ต้นขนุน ต้นกระถิน ต้นลำไย

4.12.2 การวางแปลนเรือน

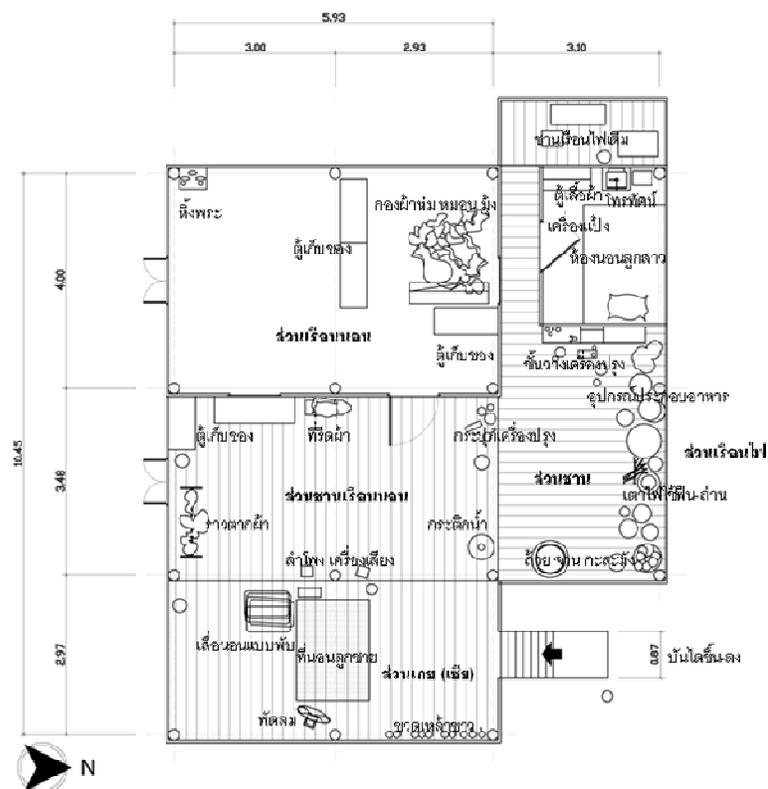
ภาพที่ 4.194

แปลนชั้นล่าง

หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

ภาพที่ 4.195
แปลนชั้นบน

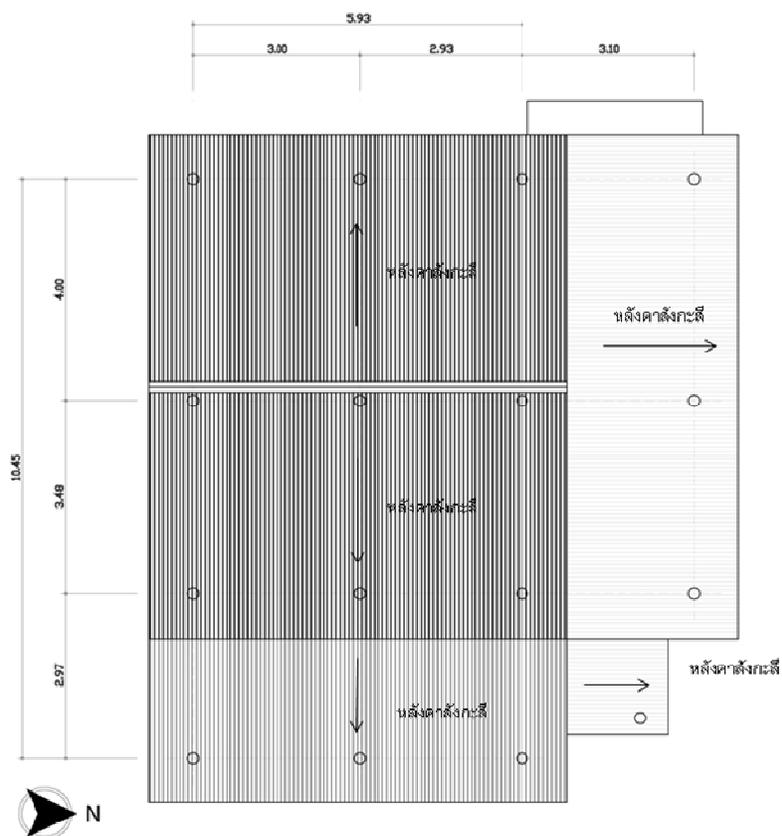
หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

พื้นที่ใช้สอยของเรือนแบ่งเป็น พื้นที่ชั้นล่าง กับพื้นที่ชั้นบน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.12.2.1 พื้นที่ชั้นล่าง มีลักษณะโล่งและมีการกั้นพื้นที่บางส่วน ซึ่งประกอบด้วย พื้นที่ผูกเปลนั่งเล่น ตากแขวนเสื้อผ้า เก็บไม้ และกั้นเป็นพื้นที่เก็บของ

4.12.2.2 พื้นที่ชั้นบน ซึ่งประกอบไปด้วย ส่วนตัวเรือนหลักมี ส่วนเกย (เขย) อยู่ด้านทิศตะวันออก ส่วนชานเรือนนอน ส่วนเรือนนอน อยู่ทางทิศตะวันตก ส่วนต่อเติมพื้นที่ออกมา มี ส่วนชานต่อ ส่วนเรือนไฟใช้พื้นที่ส่วนชานต่อ ไว้สำหรับเป็นที่ประกอบอาหาร ซึ่งจะอยู่ด้านทิศเหนือ

ภาพที่ 4.196
แปลนหลังคา

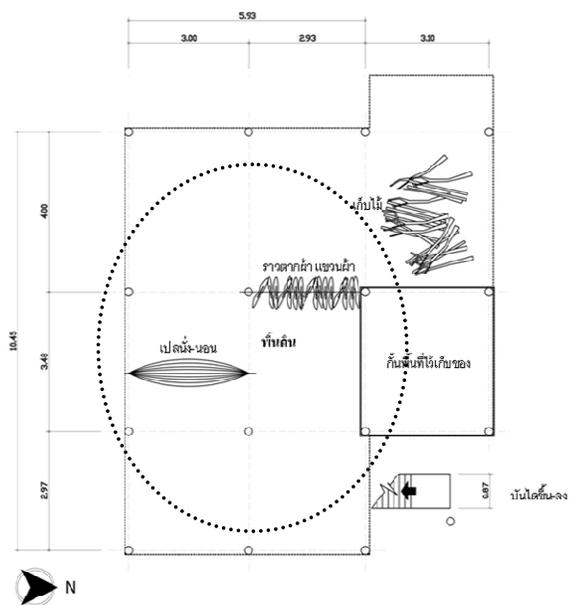
หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

4.12.3 ลักษณะการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในและการสัญจร

4.12.3.1 ลักษณะการจัดพื้นที่ใช้สอยภายใน

ชั้นล่าง โถง นั่ง นอน ตากแขวนเสื้อผ้า และกันเก็บของ เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ ประกอบด้วย ราวตากเสื้อผ้า เปด

ภาพที่ 4.197
ลักษณะการใช้พื้นที่ชั้นล่าง

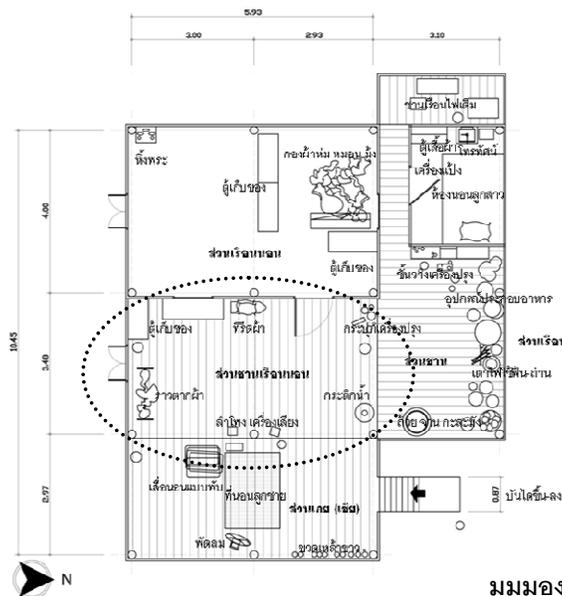
พื้นที่ชั้นล่างใช้แขวนเปลนั่งนอนเล่น แขวนตากผ้า
เก็บไม้และมีการกั้นผนังไม้ไผ่ขัดแตะเพื่อไว้เก็บของ

ลักษณะเสากลมที่วางอยู่บนตะม่อคอนกรีต

หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2552)

ภาพที่ 4.199
ลักษณะการใช้พื้นที่ชั้นบน ส่วนชานเรือนนอน

มุมมอง ส่วนชานเรือนนอน

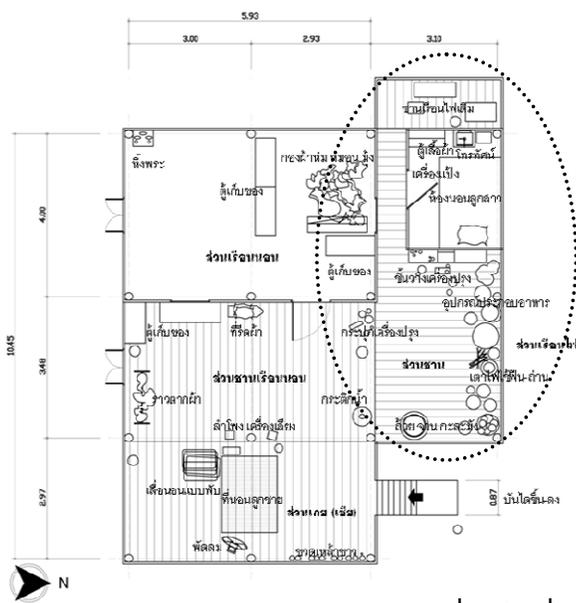

ส่วนชานเรือนนอน ลักษณะโถง มีผนังสองด้าน ใช้เป็นพื้นที่วางราวตากผ้า วางตู้เก็บของกับเสื้อผ้า และที่วางโต๊ะรีดผ้าข้างบนวางหม้อหุงข้าว ส่วนลักษณะผนังหน้าสวนเรือนนอน ผนังส่วนล่างตีไม้ซ้อนเกล็ด ผนังส่วนบนตีไม้แนวตั้ง ใช้ไม้ตะเคียน ไม้ยางหน้า 8" หนา 1" ส่วนบนสุดมีช่องระแนงไม้ยางระบายอากาศแนวเฉียงสลับ ขนาดหน้า 2" เว้นช่อง 6 ซม. ความสูง 0.50 ซม.

หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2552)

ภาพที่ 4.201
ลักษณะการใช้พื้นที่ชั้นบน ส่วนชานต่อ

มุมมอง ส่วนชานต่อ

พื้นที่ส่วนชานต่อ ใช้เป็นส่วนเรือนไฟ ใช้เตาแบบใช้ฟืนถ่าน มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบอาหาร เช่น หม้อ ครก สาก ถ้วยจานที่ใส่ในตะกร้า ห้อยหม้อกับฝาหม้อที่ราวระเบียง มีตั้งใช้นั่งทำอาหาร นอกจากนั้นยังใช้เป็นที่วางชั้นสำหรับเก็บอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบอาหาร

ห้องนอนลูกสาว มีเตียงนอน ที่นอน ผ้าห่ม หมอน มุ้ง โทรทัศน์ ตู้เก็บเสื้อผ้า ตกแต่งด้วยผ้าม่านหลากสี

หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2552)

ชั้นบน ประกอบไปด้วย

- ส่วนเกย (เขีย) เชื่อมต่อกับบันได ใช้เป็นส่วนที่นอนลูกชาย เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบด้วย ที่นอนแบบพับ ผ้าห่ม หมอน พัดลม ชุดเครื่องเสียง ขวดเหล้าขาว กระจกน้ำ

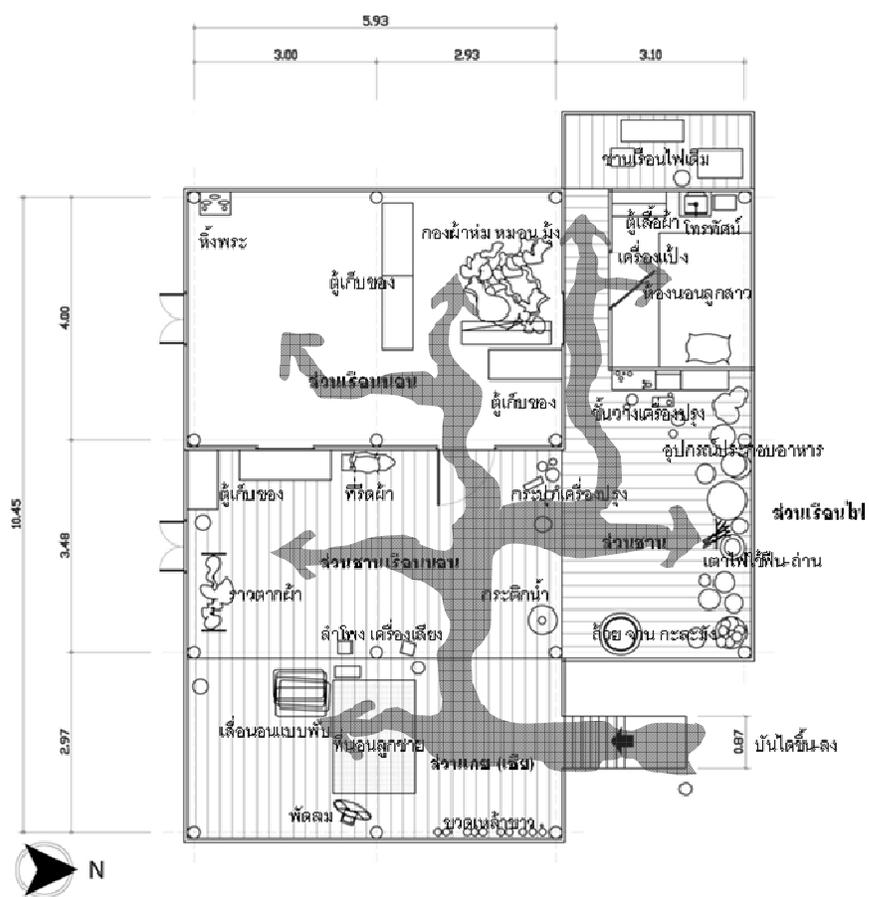
- ส่วนชานเรือนนอน ใช้เป็นพื้นที่นั่งนอนเล่น เก็บของ แขนงตากเสื้อผ้า รีดผ้า ที่วางกระจกน้ำ ที่วางขวดเครื่องปรุงทำอาหาร เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบด้วย ตู้เก็บของ โต๊ะรีดผ้า เตารีด รวดตากผ้าสำเร็จรูป กระจกน้ำ ขวดเครื่องปรุงต่าง ๆ วางมุ้ง

- ส่วนเรือนนอน แต่เดิมใช้เป็นห้องนอนพ่อแม่ ปัจจุบันใช้เป็นที่เก็บของ และมีส่วนห้องพระเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบด้วย มีโต๊ะญี่ปุ่นวางพระพุทธรูป ขวดน้ำ แจกัน ใช้ตู้เก็บ เป็นส่วนห้องนอนเดิม ภายในกองเสื้อ ที่นอน หมอนเก่า ที่ไม่ใช่แล้ว

- ส่วนชานต่อ ใช้เป็นพื้นที่ส่วนเรือนไฟ เก็บวางอุปกรณ์และเครื่องปรุงต่าง ๆ ในการประกอบอาหาร นอกจากนั้นยังมีการกั้นเป็นห้องนอนสำหรับลูกสาวด้วย เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบด้วย ส่วนเรือนไฟมี ชั้นวางของ ถ้วยจานชาม กะละมัง กระจุก ชั้นวางเครื่องปรุง มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่วางกับพื้นได้แก่ เตาที่ใช้พื้นถ่าน ถ้วย จาน ชาม กะละมัง สาก ครก หม้อ ฝาหม้อ กระทะ ตั่งนั่ง ตะกร้าใส่ของ ช้อน ส้อม ส่วนห้องนอนมี เตียงนอน ที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าห่ม ตุ๊กตา โทรทัศน์และที่วาง

4.12.3.2 ลักษณะการสัญจร

ภาพที่ 4.202
ลักษณะการสัญจร

หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

4.12.4 ลักษณะเด่นทางสถาปัตยกรรมภายใน

ชั้นล่าง มีลักษณะโถง มีการเสาดลอยแสดงถึงการต้อนรับแขก เพื่อนบ้านที่มาเยี่ยมเยือน มี
ระนาบปิด 2 ด้าน คือ พื้นดินกับเพดาน ส่วนเพดานโชว์โครงสร้าง คานไม้ ตงไม้ และพื้นไม้

ชั้นบน ประกอบด้วย

- ส่วนเกย (เขี่ย) เชื่อมต่อกับบันไดหลักขึ้น ลง ลักษณะโถง มีราวระเบียง ระนาบ
ปิดมี 3 ด้าน คือ ระนาบพื้นไม้ 1 ด้าน ระนาบผนังส่วนล่างไม้ตีซ้อนเกล็ดส่วนบนเป็นระแนงไม้ตี
แนวตั้งเว้นช่อง 1 ด้าน ระนาบเพดานที่โชว์โครงสร้างหลังคา 1 ด้าน และโชว์เสาดลอยแสดงถึงการ
ต้อนรับแขกที่มาเยี่ยมเยือน

- ส่วนชานเรือนนอน อยู่ด้านหน้าเรือนนอน ใช้หลังคาเดียวกับส่วนเรือนนอน มี
ระนาบปิดล้อม 4 ด้าน คือ ระนาบพื้นไม้ 1 ด้าน ระนาบผนังส่วนล่างไม้ตีซ้อนเกล็ดแนวนอนส่วนบน
ไม้ตีแนวตั้ง มีประตูบานเปิดเดี่ยว 2 ชุด ทางเข้าส่วนเรือนนอน 1 ด้าน ระนาบผนังไม้ตีซ้อนเกล็ด
แนวนอน มีหน้าต่างบานเปิดคู่ 1 ชุด 1 ด้าน ระนาบเพดานโชว์โครงสร้างหลังคา 1 ด้าน แสดงถึง
ลักษณะพื้นที่กึ่งสาธารณะ ที่แขกสามารถเข้าถึงพื้นที่ส่วนนี้ได้ และมีความเป็นส่วนตัวของผู้อยู่
อาศัย

- ส่วนเรือนนอน มีระนาบปิดล้อม 6 ด้าน คือ ระนาบพื้นไม้ 1 ด้าน ระนาบผนังไม้ตี
ซ้อนเกล็ดแนวนอน โชว์โครงคร่าวไม้ (เซนต์ตั้ง) มีหน้าต่างไม้บานเปิดคู่ 1 ชุด จำนวน 2 ด้าน ระนาบ
ผนังส่วนล่างไม้ตีซ้อนเกล็ดแนวนอน โชว์โครงคร่าวไม้ (เซนต์ตั้ง) ส่วนบนไม้ตีแนวตั้งโชว์โครงคร่าว
แนวนอน (เซนต์นอน) ด้านบนมีช่องระบายอากาศ ระแนงไม้ตีเฉียงสลับเว้นช่อง มีประตูบานเปิด
เดี่ยว 2 ชุด บริเวณด้านหน้าทางเข้าเรือนนอน 1 ด้าน ระนาบผนังไม้ตีซ้อนเกล็ดแนวนอน โชว์โครง
คร่าวไม้แนวตั้ง (เซนต์ตั้ง) บริเวณหัวนอน 1 ด้าน ระนาบเพดานโชว์โครงสร้างหลังคา 1 ด้าน จาก
ระนาบปิดล้อม 6 ด้าน แสดงถึงความเป็นส่วนตัวของผู้อยู่อาศัย

- ส่วนชานต่อ ลักษณะโถง มีราวระเบียง ระนาบปิดล้อม 4 ด้าน คือ ระนาบพื้นไม้
1 ด้าน ระนาบผนังไม้ตีซ้อนเกล็ดแนวนอน มีหน้าต่างบานเปิด 1 ชุด 2 ด้าน ระนาบเพดานโชว์
โครงสร้างหลังคา

- บันได (บันไดร) ใช้ไม้ประดู่ กว้าง 0.87 ม. แมंबันไดขนาด 2"x5" ลูกตั้งขนาด 0.21 ม. ลูกนอนขนาด 0.14 ม. ความหนา 2" มีจำนวนขั้นบันได 7 ขั้น มีราวบันไดอยู่ขวามือ มีหลังคาคลุมแยกจากตัวเรือน

- โครงคร่าวผนัง ลักษณะวางแนวตั้ง (เซนต์ตั้ง) ไม้ประดู่ ขนาด 1"x2"

- ผนัง (แป้นว) ลักษณะไม้ตีซ้อนเกล็ดแนวนอน ไม้ยาง ขนาด หน้าไม้ 7" - 8" (ประมาณ 18 - 20 ซม.) หนา 1"

- ประตู (ประตูบอง) ลักษณะบานเดี่ยวเปิดออก ไม้ยาง ขนาด 0.98x2.07 ม.

- หน้าต่าง (ตูบอง) ลักษณะบานคู่เปิดออก ไม้ยาง ขนาด 0.89x1.10 ม. ระดับความสูงจากพื้น 0.80 ม.

- อะเส ลักษณะสี่เหลี่ยมแนวตั้ง ไม้ประดู่ ขนาด 2"x4"

- ซื่อ (โวงโด้ย) ลักษณะสี่เหลี่ยมแนวตั้ง ไม้ประดู่ ขนาด 2"x5"

- ตั้ง ลักษณะสี่เหลี่ยมแนวตั้ง ไม้ประดู่ ขนาด 2"x5"

- ออกไก่ (ตะบ่าง) ลักษณะสี่เหลี่ยมแนวตั้งวางเดี่ยว ไม้ประดู่ ขนาด 2"x5"

- จันทัน (สียัว) ลักษณะสี่เหลี่ยมวางแนวตั้ง ไม้ประดู่ ขนาด 2"x5"

- แป ลักษณะสี่เหลี่ยมวางแนวนอน ไม้ประดู่ ขนาด 1"x2"

- เริงชาย (บันซ่าย) ลักษณะสี่เหลี่ยมแนวตั้ง ไม้เปื่อย ขนาด 1"x5"

- หลังคา (หลังกาหยั่วเจ็ก) ตัวเรือนหลักทรงจั่ว ส่วนเกย (เขีย) และส่วนอื่นเป็นเพิง ใช้สังกะสี

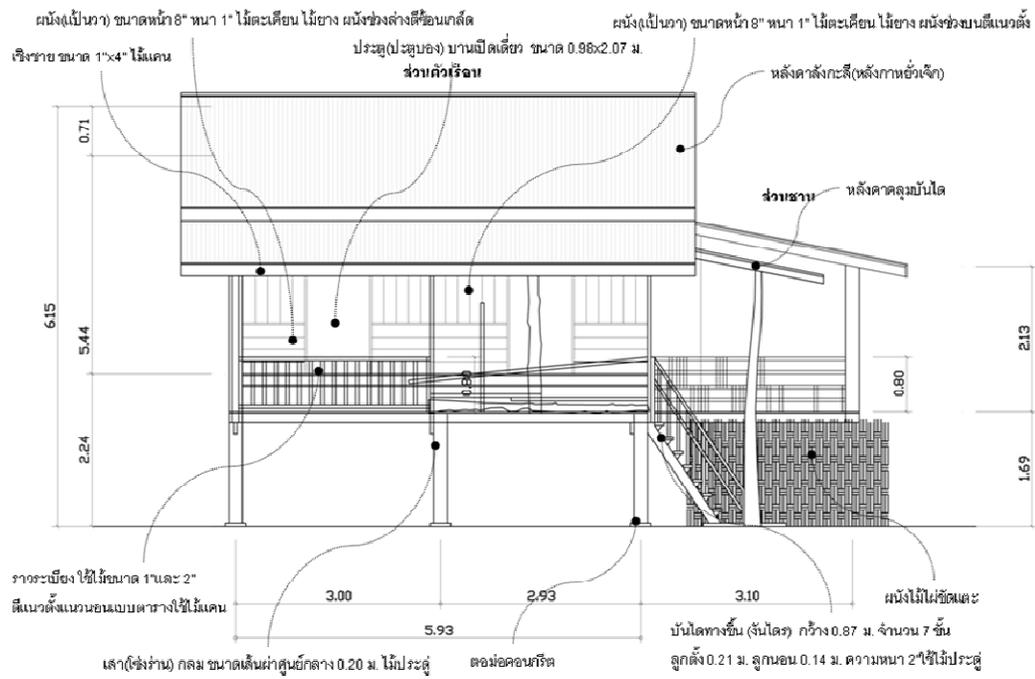
- ระแนงระบายอากาศหน้าเรือนนอน ลักษณะไม้แนวเฉียงสลักเว้นช่อง ไม้ยาง ขนาด 2"x1" ตีสลัก เว้นช่อง 8 ซม. สูง 0.56 ม.

- ระแนงไม้ส่วนเกย (เขีย) ลักษณะไม้ตีแนวตั้งเว้นช่อง ไม้พลวง ขนาด 2"x1" เว้นช่อง 4 ซม.

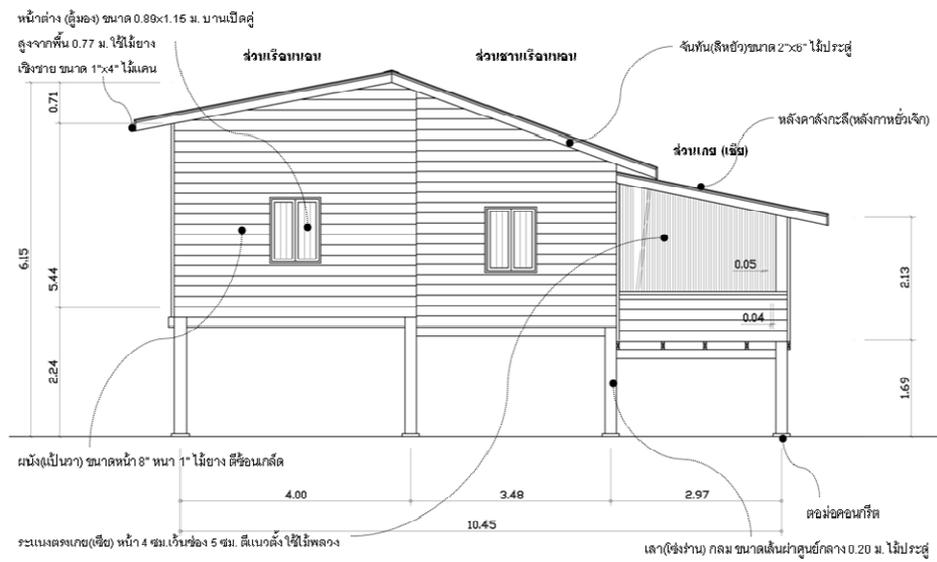
- ราวระเบียง (พะนั) ลักษณะใช้ไม้ตีแนวตั้งเว้นช่อง ไม้พลวง ขนาด แนวตั้ง 2"x1" ราวจับ 2"x1" สูง 0.80 ม.

สรุป โครงสร้างและองค์ประกอบเรือนที่พบ เป็นไม้ทั้งหมด ยกเว้นส่วนตะม่อที่เป็นคอนกรีต เพื่อรองรับน้ำหนักของตัวเรือนและส่วนหลังคาซึ่งใช้เป็นสังกะสี

ภาพที่ 4.204
รูปด้านหน้าและรูปด้านข้างเรือน

รูปด้านหน้า

รูปด้านข้าง

หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

ภาพที่ 4.205
ลักษณะรูปด้านตัวเรือน

หมายเหตุ: จากถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2552)

4.12.6.2 ขนาดพื้นที่แต่ละส่วน

- ส่วนเกย (เขี้ยว) ขนาดพื้นที่เท่ากับ 17.61 ตร.ม.
- ส่วนชานเรือนนอน ขนาดพื้นที่เท่ากับ 20.64 ตร.ม.
- ส่วนเรือนนอน ขนาดพื้นที่เท่ากับ 23.72 ตร.ม.
- ส่วนชานต่อ ขนาดพื้นที่เท่ากับ 23.19 ตร.ม.
- ส่วนชานเรือนไฟ (เดิม) ขนาดพื้นที่เท่ากับ 4.34 ตร.ม.
- พื้นที่ใช้สอยรวม 89.50 ตร.ม.

4.12.6.3 ระดับการยกพื้นที่ในส่วนต่าง ๆ ของเรือน

- ส่วนเกย (เขี้ยว) กับ ส่วนชานเรือนนอน เท่ากับ 0.20 ม.
- ส่วนชานเรือนนอน กับ ส่วนเรือนนอน เท่ากับ 0.16 ม.
- ส่วนชานเรือนนอน กับ ส่วนชานต่อ เท่ากับ 0.20 ม.
- ส่วนชานเรือนไฟ (เดิม) กับ ส่วนเรือนไฟ (ชานต่อ) เท่ากับ 0.15 ม.

4.12.6.4 ระดับความสูงของเรือน

- ระดับจากพื้นดินถึงพื้นชั้นบน ความสูงเท่ากับ 2.24 ม.
- ระดับจากพื้นชั้นบนถึงช่อ ความสูงเท่ากับ 3.20 ม.
- ระดับจากช่อถึงหลังคา ความสูงเท่ากับ 0.71 ม.
- ความสูงรวม 6.15 ม.

4.12.7 การประดับตกแต่งส่วนผนังเรือน

ผนังหน้าเรือนนอน ผนังติดรูปครอบครัว พ่อกับแม่ ประภาศนียบัตรต่าง ๆ และผนังในส่วนนี้ยังมีช่องระแนงไม้ระบายอากาศตีแนวเฉียงสลัด้วย

ภาพที่ 4.207

ลักษณะผนังด้านหน้าเรือนนอน

ผนังส่วนบนตีไม้แนวตั้ง ใช้ไม้ตะเคียน
ไม้ยาง หน้า 8" หนา 1"

ส่วนบนสุดมีช่องระแนงไม้ยางระบายอากาศแนวเฉียง
สลัก ขนาดหน้า 2" หนาครึ่งนิ้ว เว้นช่อง 6 ซม. ความ
สูง 0.50 ม.

ผนังส่วนล่างตีไม้ซ็อนเกล็ดใช้ไม้ตะเคียน
ไม้ยาง หน้า 8" หนา 1"

การตกแต่งผนังติดรูปพอกกับแม่

ประตู (ประตูบอง) บานเปิดเดียว
ขนาด 0.98x2.07 ม.

หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2552)

4.12.8 การใช้ประโยชน์จากโครงสร้างเรือน

4.12.8.1 ชั้นล่าง

- เส้า เป็นที่ผูกเชือกกราวตากผ้า
- คานพื้น ใช้เป็นที่ผูกเปล

4.12.8.2 ชั้นบน

- โครงคร่าวผนัง ใช้ห้อยของ ในส่วนห้องนอนลูกสาวติดผ้ามา่าน
- ซื่อ ใช้ติดหลอดไฟส่องสว่างตอนกลางคืน

ภาพที่ 4.208

ลักษณะการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างเรือน

การใช้ประโยชน์โครงสร้างซื่อ ใช้ติดหลอดไฟส่องสว่างตอนกลางคืน

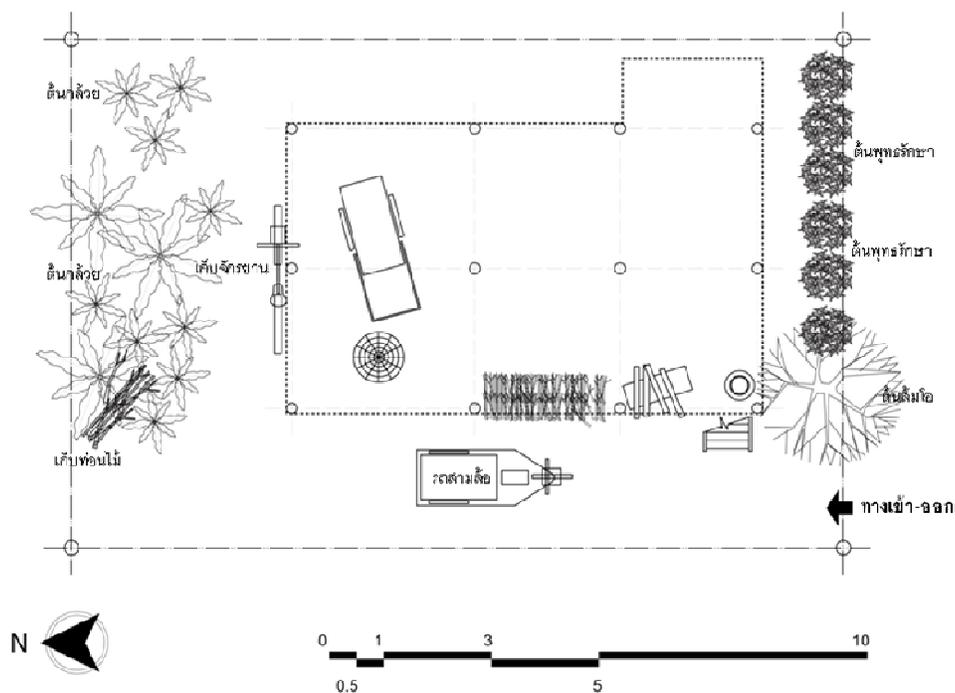
หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2552)

4.13 เรือนกรณีศึกษาที่ 13

เจ้าของเรือน	นางเป็ลียน ทักซิดน
ผู้อยู่อาศัย	ไม่ทราบ
อายุเรือน	ประมาณ 40 ปี
ที่ตั้ง	บ้านเลขที่ 109 หมู่ 6 ซอยหลักเมือง บ้านอาจสามารถ
อาชีพ	ทำนา และทำสวน
สำรวจเมื่อ	วันที่ 28 สิงหาคม 2552

4.13.1 การวางตัวเรือน

ภาพที่ 4.209
ผังบริเวณการใช้พื้นที่รอบตัวเรือน

หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย